

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאני שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

פניני הלכה

נמצא בעמוד הבא

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

כנגד ארבעה בנים דברה תורה (אגדתא דפסחא)

מובא ב'מדרש הביאור' למוהר"ר סעדיה דמארי זצ"ל בזה"ל: ברוך המקום שנתן תורה לישראל. כנגד ארבעה בנים. למה המשל בארבעה בנים, והוסיף ואמר רבינו, אם אין לו בן, שואל לעצמו. דע שזה על דרך התוכחה לאדם לפי שלא ימנע האדם מאחד מאלו ארבעה פנים, והם, או חכם, או רשע, או תם, או טפש לכל העניינים, והוא שאינו יודע לשאול. וכבר יתן זאת האדם אל ליבו, שאולי הוא יתפעל ויאמין הטוב שבהם. עכ"ל.

וממדרש זה מבוואר דמייירי באדם עצמו. ומיתר מדרשי חז"ל נראה שכוונתם שממש ארבעה בנים אחרים מיירי כאן, ולכל אחד מדה אחרת. אלא שיש לשאול, מדוע כינהו חז"ל 'רשע', הרי הוא קטן ומה לנו להלין עליו כאשר אינו חייב במצוות ואין לו דעת.

וכיון שאין בית מדרש בלא חידוש ובתורה אין דבר שלא רמוז בה, שמא אפשר לפרש שכל ארבעה בנים שדברו בהם חז"ל, הכוונה על הארבע מדות שיש בכל אדם, שבכל אדם יש ארבע מדות חכם, רשע, תם ואינו יודע לישאל. כשהוא קטן מאוד ומבין מה שמדברים עמו מגיל שלוש ומעלה, הוא בגדר 'אינו יודע לישאל' כי אינו שואל כלום אלא אנו מספרים לו בענין יציאת מצרים וכל שאר מילי. וכאשר מגיע לגיל חמש שש בערך, מתחיל לישאל שאלות בתמימות, למה עושים כך ולמה עושים כך, והוא בגדר 'תם', דאינו מתכוין להתרים. וכשגדל יותר ויותר בגדר 'חכם' ו'רשע', שיש בו יצר טוב ואין כוונתו יצר טוב ממש, דהא יצר טוב נכנס באדם רק בגיל המצוות כידוע. אלא כוונתנו מה שנמשך הילד לדברים טובים, הן מחמת נשמתו, והן מחמת החינוך שקיבל, וכל כיו"ב ויצר רע. ה'חכם' היצר טוב מושכהו בחכמה לתורה ולמצוותיה, אך ה'רשע' היצר הרע מושכהו לדברים לא טובים. ועל כן באה התורה ללמדנו כיצד יש להשיב לכל אחד ואחד מהמדות שבאדם לפי עניינו.

לישאנו יודע לישאל את פתח לו. אל תתעצל מלספר לו, אלא פתח פיך ויאירו דבריך, תמתיק לו את גאולת ישראל ממצרים. ל'תם' תשיב בשפה יפה ותפרש לו הדברים. ולהבין דברנו אל נכון אספר, הייתי פעם באחת החנויות באחת הערים. היתה שם אשה [לא שומרת תורה ומצוות] ובתה בגיל שש בערך. פנתה האם לבתה בשאלה למה היא עושה דבר מסוים. השיבה הבת, 'ככה'. אמרה לה אמה, 'ככה זה לא תשובה'. לא עברו רגעים ספורים, והבת פנתה לאמה בשאלה. השיבה לה אמה, 'ככה'. ה' יצילנו. אך לצערנו יש מקרים רבים כאלה שההורה התעייף לדבר הן מחמת טרדות החיים והן מחמת דברים שעבר באותו היום. ל'חכם' תן לחכם ויחכם עוד. מלא אותו בדעה בינה והשכל, תראה מה הרווחתי ששמעתי ליצרי הטוב, כמה טובה וברכה, שפע ומנוחה ונחלה קיבלתי כי הלכתי בדרך טובים.

'לרשע' הקהה את שיניו בעבור זה עשה ה' לי, בגלל שלא שמעתי ליצרי הרע גאלני ה' ב"ה ממצרים, כי אם הייתי שומע ליצרי הרע לא היה נגאל.

ולפי דברינו מתבאר יפה כיצד שייך לקרוא לילד קטן 'רשע', שאין הכוונה לילד עצמו אלא למדות שמושכות אותו להיות רשע והוא החלק הרע שבאדם. וחיוזק לדבר אפשר להביא ממאי דכתב מהר"יץ בחיבורו 'עץ חיים' משם רבינו יונה וז"ל: כנגד ארבעה בנים. פירושו, מצות הגדה כתובה בארבעה מקומות, ארבעה מקראות. וקרי להו בנים, שעדיין הם נערים, שאינן יודעים כלום כמו נערים. עכ"ל. ולכן גם כשהאדם לבדו ואין לו בן יש לו לספר בזה הענין, דגם הוא במדות אלו ומתוכם יחכים להועיל לעצמו על דרך שהבאנו בריש דברנו ממדרש הביאור.

וב"ה שמצאתי חבר לדברי, הוא הרב אליעזר בן דוד זצ"ל שהובא משמו בספר 'דורש טוב', שהקשה למה נאמר 'כנגד' ארבעה בנים, היה לו לומר על ארבעה בנים? ותירץ שמיירי בבן אחד שיש בו תכונות ארבעה בנים ולכן אמר 'כנגד' יעו"ש באורד.

התורה והבירה לכל המתנדבים בעם אשר נתנו מהונם וכספם **קמחא דפסחא** ליריעו להעבירים למשפחות הנצרכות מבני עדתנו, היושבים על התורה והעבודה. יזכר השי"ת להיות תמיד מן העויתנים, וירבה ממנום בכלל כפליים, וכשם ששמחו את האמללים, כן ישמח ה' אותם לעד ולעולמי עולמים בגריאות איתנה ועוזורא מעליא.

מרן נשיא המוסדות

הרב הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א
פוסק עדת תימן

פתרונות לפרשת 'ויקרא'
אחודה חידה! 'וחמישתו יוסף' (ויקרא
ה. טז) יוסף מלא וא"ו, 'וחמישתו יוסף'
(שם שם. כד) יוסף חסר וא"ו.
הזוכה בהגרלה: מי שהכל שלו.
מי בתמונה? הרב יחיא קיפ.
הזוכה בהגרלה: אלעזר שמחי.

כי מלאכיו יצוה לך
היכן נרמז פסוק זה
במעשינו בליל הסדר
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

התארחות הכנים אצל אביהם או חמיהם בליל פסח

מתוך שו"ת עולת יצחק ח"ג סימן קמ"ז

שאלה: בהא דכתב מו"ר בעיני יצחק על שלחן ערוך המקוצר חלק ו' סימן ר"א דף רמ"ב אות פ"א ד"ה ומהא"י טעמא (אגב עניין האיסור לדור בבית חמיו) כי מה שהבנים באים לליל פסח לבית אביהם, עיקר הדבר מפני שכך היתה מציאות מגוריהם. נראה שיש להעיר דמאחר וכתב מהר"י"ץ בעץ חיים חלק ב' דף ט"ו ע"א ד"ה חכם, שהדרך לשמוח בחג עם אנשי ביתו. ובפרט יש עניין להרבות בזה בחג הפסח, וכמו שכתב שם בדף י"ג ע"א ד"ה ייתי ויפסח וועיין עוד במה שכתבתי באהבת הקדמונים על אסתר דף ק"נ ובעיקר אדם שמח בבניו יותר מבנותיו וכדאייתא ברש"י בשבת דף ס"ו ע"ב. ובבבא בתרא דף ק"ט ע"ב איתא משפחת אב קרויה משפחה וכו'. והדברים ידועים בפרט אצלינו, אסכ"ן י"ל שלכן כך מקובל בעדתינו:

תלמידי עשרת חיי"ם שימו לב!
מבצע משננים בעל פה ועוברים נקודות ובוחרים פרסים
ממשיך במלא עצמתו...
ילד שיבחן אצל חוריו (על פסוקים ומשניות שלא נבחן עד
עתה), יצבור נקודות כמו שהיה עד עתה בתלמוד תורה
ויבחר לו פרס משלל הפרסים הנמצאים בתלמוד תורה
אשריכם תלמידי חכמים...

לרפואת יוסף בן משה
דנין בשכחעי"

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

האף אומנם שבספר עובדות והנהגות לבית בריסק חלק ב' דף ע"ח כתוב, יש לעיין עד איזה גיל יש מצות והגדת לבנך (שמות י"ג, ח'). ומסתבר שבגדולים לא שייכה המצוה. ומה שכתב הרמב"ם (פרק ז' מחמץ ומצה הלכה ב') ואם היה הבן גדול וחכם, מודיעו מה שאירע לנו במצרים וכו' אין כוונתו גדול ממש, אלא כוונתו שהוא מבוגר ואינו קטן. ולא שמענו שהבן הנשוי חייב להיות אצל אביו בליל הסדר, כדי שאביו יקיים בו מצות והגדת לבנך עכ"ל. ועיין עוד בחנוך לנער דף י"ב:

המצפה לתשובתו הרמתה, קטן תלמידיו הצ' אלמוג בר"י שלמה אכלופי ס"ט
תשובה:

לקראת יקרת ידידנו הנעלה והנפלא, כש"ת הרב אלמוג שלמה אכלופי נר"ו, מאנשי עיקר"ת ירושלים שלמעלה.

א) י"שר חילך לאורייתא במה שעוררתנו לדון שוב אודות מה שרגילים שהבנים הנשואים באים עם בניביתם אצל אביהם בלילי פסחים. ברם לדידי עניא חזי לי דאי משום שמחת החג שהדרך לשמוח עם אנשי ביתו, הרי דין השמחה אינו דוקא אז בלילה, ואף לאו דוקא במשך שאר יום טוב, אלא בכל שבעת הימים שבכללם חול המועד, וכמפורש בעליל ברמב"ם פרק ו' מהלכות יום טוב הלכה י"ז. גם מרן השלחן ערוך רמז לזה בשינוי לשונו בסימן תקכ"ט סעיף ב' חייב אדם להיות שמח וטוב לב "במועד" הוא ואשתו ובניו, דייק שלא לכתוב "ביום טוב" כבסעיף הקודם לו דמיירי במצות כבוד ועונג ובציעת שתי ככרות וכו' משום דלא שייכי אלא ביום טוב, וזהו שצ"ע עליו המשנה ברורה בסעיף ב' עיין ברמב"ם שגם חול המועד הוא בכלל מועד לעניין השמחה וכו'. וכן העלה בכף החיים שם ס"ק ט"ל, ועיין עוד מ"ש בס"ד בשלחן ערוך המקוצר הלכות חול המועד סימן צ"ט סוף סעיף ב' שמצוה לשמוח בימי חול המועד בשתיית יין כביום טוב:

נמצא דאי משום הא, לא איריא, כיון שיכולים לקיים זה בשאר ימים. הגם שאולי תחילת החג עדיף להו, מכל"מקום העיקר אז אינו אלא משום המצוות המיוחדות שלליל פסח, אך מצד הלכות שמחת המועד לא מצינו חילוק. ואעפ"י שאין זו מצוה שיוצאים ידי חובתה בפעם אחת, כמקרא מגילה וכו"ב, אלא מצוה תמידית כל ימי החג, בכל שעה ששמחים יחד כגון בסעודות, לשמוח עם בני ביתו, מכל"מקום כמה גווני שמחה יש, פעם כך ופעם כך:

ואין ראיה כלל מהא דכתב מהר"י"ץ בדף י"ג לגבי ייתי ויפסח, כי שם המדובר לגבי הצטרפותם לקרבך פסח שנמנים כמה בתים, וזכר לכך גם כיום עושים סדר כמה בתים יחד. ואין המדובר דוקא בבניו או אף שאר בני משפחתו דוקא, אלא סתם אינשי, וכדכתיב (שמות י"ב, ד') ולקח הוא ושכנו וגו'. ועיין עוד במכילתא שם. ואיתא על פסוק זה במדרש הגדול דף קע"ח, לא דיברה תורה אלא מפני דרכי שלום, שלא יהא אדם מניח אוהביו ושכניו קרוביו מכיריו ומיודעיו ואחד מבני עירו, והולך ועושה פסחו אצל אחרים וכו'. וועיין עוד למהר"י"ץ שם בדף מ' ע"ב ד"ה ואחר, שבפרט ברגל זה [פסח] צריך לשמוח כל אחד עם חבירו ולהקביל פניו וכו' ע"כ. ואולי טעמו משום דדמי לקרבךפסח שנמנים עליו כמה. ועדיין לא נתיישב לי, וגם קשה לכאורה דאדרבה הרי סוכות נקרא זמן שמחתנו, וצ"ע. ועכ"פ לא הזכיר להקביל פני אביו דוקא. והרי בתימן סעדו בבית אביהם לא רק בלילי פסחים אלא גם בשאר שבתות וימים טובים, והוא מטעם האמור כי שם ביתם:

המשך בעמוד הבא

לזש"ק
שלום בן יעקב
ומירב טליה בת מנשה

לזש"ק
יובל בן דוד
ורות בת זכריה

לזש"ק
תומר ישראל בן יעקב
ואודליה בת מנשה

ב) וארחיב כאן להסביר עיקר מגמת דברינו שם בעיני יצחק, שהם באו מתוך שפעמים רבות הגיעו לפנינו דין ודברים בין בעלים לנשותיהם אם יתארחו בליל פסח אצל אביהם או חמיהם, ומתוך הטענות והויכוחים נפגם שלום הבית, שהבעל טוען מעצמו או בשם אביו כי כן הוא המנהג לילך דוקא אצל אביו, ואעפ"י שבקהילות אחרות אין מקפידים על זה מכלל מקום סוברים הם כי בתימן הקפידו. אבל מאידך מצוי שהדבר קשה על האשה, ולא עוד אלא שלפעמים יש סיבות מוצדקות יותר לילך אצל חמיו כגון שאצל אביו יש מן המסובין שהם ריקים ופוחזים, או מפני שאין לחמיו בניבית שישתתפו עמו אז מה שאין כן אצל אביו מצויים בלעדיו כמה וכמה, וכל כי האיי גוונא. וישנם הרוצים לעשות הסדר בביתם, או בבית ידידיהם ומכריהם, מטעמים כאלה ודומיהם. על כן גיליתי דעתי מה שנראה לי בחלשות שכלי לאמיתה שלתורה שאין לזה תורת מנהג, ולא נשתנינו בזה משאר קהילות, כי לא מתוך קפידא ונימוק הלכתי נוצר הדבר, רק מפני שבתימן היו דרים ביחד הבנים עם האבות, מה שאין כן השתא הכא, ולכן הכל לפי העניין, וגדול השלום. ויש לשקול הדבר גם מצד מצות כיבוד אב ואם, כשאביו רוצה דוקא שיבוא אצלו. ושמעתי על אחד מנכבדי קהילתנו יצ"ו, שאמר לבתו היחידה בסיום שבעת ימי המשתה, מהיום ואילך תלכי עם בעלך תמיד אצל הוריו לליל הסדר, כשם שאני רוצה שבני יהיו אצלי. והיא קיבלה זאת בהבנה גמורה. וזו עצה טובה!:

צא ולמד... (אגדתא דפסחא)

**בפסח חייב אדם לבדוק מעשיו לאור התורה,
כבדיקת חמץ לאור האבוקה**

מתוך פרי צדיק למהר"ץ זצוק"ל עמ' קנ"ו

ביום טוב שלפסח צריך לפשפש במעשיו, ולשוב בתשובה שלימה, וזהו שנצטוו בתורה, (שמות יב ט) שאר לא ימצא בבתים, שהוא רמז ליצר הרע, על דרך שאמרו חז"ל, שאר שבעיסה מעכב, ולפיכך צריך לבדוק את עצמו לאור האבוקה, שהיא תורה שבעל פה, שיש בה מכל אבקת רוכל, משנה, וגמרא, ודרשות, וקבלה לעסוק בה, כדי שיוכור במה חטא, אם בדבר חמור, אם בדבר קל, כגון שעבר על מצות לא תעשה, או שבטל מצות עשה, או שעבר על סייגות וגדירות, שתקנו לנו חז"ל, ויגמור בלב, שלא ישוב לחטוא עוד, ומאחר ששב בתשובה, וגמר בלב, שלא ישוב לחטוא עוד, ונתגבר על יצרו, נעשה בן חורין מיצר הרע ומכל המקטרגין, לפי שכבר ביערם לגמרי במעשה ובמחשבה, ואינם יכולין לקטרג עליו, ולשלוט בו, וזהו שאנו אומרים, זמן חירותינו. לפיכך צריך להזהר במה שכתבנו, כי איך יאמר על עצמו, זמן חירותינו, ויצרו שולט עליו, והרי הוא מרכבה לחיצונים, מחמת שהגביר חומר, המתאוה לתאוות הרעות על נפשו, שלא רצה בתקנת נפשו, לזככה ולטהרה מן המעשים הרעים, כדי שתשוב למקורה העליון, כלולה ממצות וממעשים טובים, וזהו תכלית מציאותה לזה העולם, והכנסה בגוף האדם, לפי שעל ידי האדם היא זוכה לעלות, וליראות את פני האדון ה', להתעדן בעולם הנשמות, להסתופף בצל עליון, בעולם שכולו שבת.

ומצינו שבזמן המקדש ואולי גם אחריו היו נוהגים שהולכת האשה לעשות שמחת יום טוב הראשון שנודמן לאחר הנישואין אצל אביה, וכדתנן בפסחים דף פח. האשה שהלכה רגל ראשון לעשות בבית אביה, ושחטו עליה קרבן פסח אביה וגם בעלה, תאכל במקום שהיא רוצה, ופירש רש"י כך דרך הנשואות ללכת לבית אביהן רגל הראשון שאחר הנישואין ע"כ, ועיין שם בגמרא, וכן הוא ברע"ו מברטנורא ריש פרק ח' דפסחים, ובתפארת ישראל שם אות ג'. וכן לשון הרמב"ם פרק ב' מקרבן פסח הלכה י"א, היתה נחפזת ללכת לבית אביה ברגל הראשון הסמוך לנישואיה כדרך כל הבנות וכו'. ועיין עוד מ"ש בס"ד בעיני יצחק על שלחן ערוך המקוצר אבן העזר הלכות חתן בשנה הראשונה סימן ר"ז אות שנ"ט:

המשך בעמוד הבא

תפארת בנים

ילדי הגנים
מתכוונים
לליל הסדר

אליכם תלמידי תלמוד תורה 'עטרת חיים' היקרים, וכל שאר תינוקות של בית רבן הצדיקים! גדולים ונעלים ימי חג הפסח אשר אנו בהם שרויים, ע"כ תנו לבכם להשקיע ימים אלו לעליה בתורה בקדושה וביראה, כרצון אבינו שבמרומים, והוא ממעונו ייפן אליכם ברחמיו הרבים

מֶרֶן נְשִׂיא הַמוֹסְדוֹת

לרפואת
זהורית בת שושנה בשכחע"י

ג) ובנדון קיום מצות והגדת לבנך בבנו הגדול וכל־שכן הנשוי, לכאורה הדעת נותנת שאין צורך בכך אחרי שכבר הגיד לו כמה וכמה שנים. ועיין עוד בפירוש אגדתא דפסחא שבפעם חיים למהרי"ץ דף כ"א ע"ב בפסקת ובכל דור ודור חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, לפי שאותם שכבר ראוהו בשנה שעברה, אין מחוייב עוד לעשות ביתר שאת וכו' ע"ב. ובמשנה פסחים דף קטז: מייתי לה מפסוק והגדת לבנך, דהכי תנן התם בכל דור ודור חייב אדם וכו' שנאמר והגדת לבנך וכו' יעו"ש:

מאידך הדיוק מדנקט הרמב"ם גדול, לכאורה דוחק ליישבו דמיירי באינו גדול ממש כמ"ש שם בספר עובדות והנהגות לבית בריסק, לולא שמצינו כיוצא בזה בכמה מקומות, כגון בפרק א' ממלכים הלכה ז' הניח בן קטן משמרין לו המלוכה עד שיגדיל, כמו שעשה יהודע ליואש יעו"ש, ויואש הלא מלך בן שבע שנים. ועיין עוד בסוף פרק ג' מהלכות קרית שמע, ובגמרא עבודה זרה דף נז: ובשו"ת פעולת צדיק חלק ב' סימן ק"ל והערת הרש"י שם. ואף אם בנדון דידן הכוונה גדול ממש, י"ל דהיינו בתחילת גדלותו כדמשמע מתוך דברי הרמב"ם. אבל גדול כבן שמונה עשרה, הרי הוא יודע כאביו, והרי זה כמו חברים שמצוה לספר זה לזה, וכמו שהעלה הרמב"ם שם בסוף הלכה ג', ולא דוקא אב לבנו. ומה שכתב כי לא שמענו שהבן הנשוי חייב להיות וכו', לכאורה זו אינה ראייה, כי החובה על האב ולא על הבן, ממילא אי אפשר לחייב את הבן להיות אצל אביו בשביל חובת אביו. כמו במצות כיבוד אב ואם, שאין חובה על האב להזמין עצמו אצל בנו כדי שיקיים חובתו. וכן כמה מצוות כיו"ב. ועוד דבמצוה זו יכול אביו לצאת בסיפור לאשתו וכו' כמו שפסק הרמב"ם שם בסוף הלכה ג' אין לו בן, אשתו שואלתו. וצ"ע. ועיין עוד לעיל סימן קט"ז אות י"א ד"ה וזכורנן:

אגב מה שדן שם עוד אם חובה לספר לכל בניו, או סגי בחד מינייהו כדנקט קרא והגדת לבנך וכו', והוכיח מלשון הרמב"ם שם הלכה ב' והגדת לבנך, מצוה להודיע "לבנים" יעו"ש, נראה להוסיף כי הפסוק דנקט לבנך בלשון יחיד, אינו אלא משום דמיירי באינו יודע לשאל כמו שאמרו חז"ל כנגד ארבעה בניס דיברה תורה וכו', וללמדך שלכל אחד מהבנים יש להשיב באופן הניאות לו:

נמצאנו למדים עכ"פ כי מה שרגילים להתארח בליל הסדר בבית אבי הבעל, אינו בגדר מנהג ישראל שהוא תורה. לפיכך יש מקום לשקול הדבר לפי העניין אם להתארח או אצל חמיו וכו"ב, וכפי שפירטנו בס"ד לעיל בד"ה וארחיב:

שלוחה בזאת הברכה מעומקא דליבא למוזרינו ורבינו עטרת ראשינו הגאון הגדול מרן נשיא המוסדות פוסק עדת תימן מחזיר עטרה ליושנה מקים עולה של תורה ולוחם מלחמתה

רבי יצחק רצאפי שליט"א

על הדרכתו והכוונתו לכל ישראל בכלל ולעדת תימן בפרט, ולנו צוות התלמוד תורה וההורים, לדעת איזוהי דרך ישרה שילכו בה ישראל לשכון אור.

יה"ר מלפניו יתברך שיאריך ה' ימיו בטוב ושנותיו בנעימים, בכריאות איתנה ונהורא מעליא, ויפוצו מעיינותיו חוצה, כמים אשר אין להם סוף.

ושנזכה לאכול עמו בבית המקדש מן הזבחים ומן הפסחים ששים ושמחים במהרה בימינו, אכ"ר.

קיבלו על עצמם ללמוד את פירוש 'עץ חיים' על ההגדה ולכן קיבלו הגדה במתנה, נדבת 'מכון פעולת צדיק'

תלמידי כיתות א'-ד' יצאו ליום פעילות חוויתית בפארק בנס ציונה, כאשר בתחילה עצרו להתפלל על קברו של הרב שאול אחרק זצ"ל שכינה המרא דאתרא של נס ציונה ארבעים שנה. ולאחר מכן בירכו ברכת האילנות בפרדס

התודה והברכה לכל תורמי הת"ת אשר משקיעים הונם בתשב"ר ובונים לעצמם בנין לתפארה לחיי עוה"ב. יהא רעוא מן קדם מריה שמיא שלא יחסר להם מאומה ויראו ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם ותהי משכורתם שלימה כפולה ומכופלת מאתו יתברך, אכ"ר

מחידושי רבותינו

פירוש ברכה אמצעית של המועדים
מתוך עין חיים למהרי"ץ וצ"ל ח"ב הוצאת הרב שמעון צאלח דף ל"ז

אתה בחרתנו מכל העמים. הכא ל"ג אהבת אותנו כי האהבה קדמה לבחירה דמאהבתם בחרם וכמ"ש לא מרבכם מכל העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם וכו' כי מאהבת ה' אתכם וכו' הרי דקדמה אהבה לבחירה וא"כ אין טעם לומר אהבה אחר בחירה כי כבר נכלל במלת בחרתנו: ורצית בנו מכל הלשונות. ול"ג רוממתנו כי השבח שאנו משבחים לו ית' הוא שבחרנו לחלקו ורצה בנו וקדשנו לבד ואין חוששין להזכיר רוממות כי אין בזה מעלה לנפש כאלו:

קדשתנו במצותיך. ע"ש להיות לו לעם קדוש. ויש מפרשים שהוא ל' אירוסין וקידושין שקידשן הקב"ה לישראל במצות שנ' וארשתיך לי באמונה והמצות נקראים אמונה שני כל מצותיך אמונה (הרד"א בפ"י ברכת נט"י). ובתנחומא פ' יתרו מנין שקידשן הקב"ה לישראל ככלה לחתן שנ' וקדשתם היום ומחר וכו' ע"ש:

עלינו קראת. שהוא נק' אלד' ישראל (רד"א) ועי' בפ"י היוצר: וקרבנתנו. ע"ש לבני ישראל עם קרובו (הרי"ץ): ותודיענו. הכי איתא בפ' אין עומדין מרגניתא דתקין רב ושמואל וכו': ותתן לנו ה' אלדינו קדושת שבת וכבוד יי"ט. ול"ג הכא זמני ששון וכו' דהא עתיד לומר ותתן לנו וכו' מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון וכו' ולמה יכפלו הדברים:

ואמר ותודיענו משפטי צדקך. נקט במשפטים הודעה לבד לפי שהשכל ג"כ מסכים עליהם והאדם עושה אותם בחבה ושמחה. אמנם בחקים נקט ותלמדנו שעושה אותם ברצון טוב כי השטן מקטרג לאדם עליהן וזהו שאמר רצונך.

ותתן לנו ה' אלדינו. הכא ל"ג באהבה לפי שעתיד לאומרו בסוף הברכה באהבה זכר ליציאת מצרים ואין טעם בכפל וכ"כ בעל כנה"ג בספרו פסח מעובים דאין לכפלו ושטעות נפל בספרים ע"ש:

שבתות למנוחה. מה שדוחין תפלת שבת וכוללין אותו באתה בחרתנו לפי שלא יפול בהם עירוב שבת ויו"ט וי"מ הטעם כדי לפרסם שהוא יו"ט ומזכיר בו של שבת תחלה מטעם תדיר עיין לעיל במוסף שבת ור"ח שם הארכנו:

מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון. לא ידעתי ולא מצאתי טעם למפרשים בכפל הלשון כי מועדים תרגומו זמניא ואולי הכפל לגדלו ולהדרו ית' בכמה שבחים במלות שונות:

את יום וכו'. ה"ג להקדים את יו"ט לזכרון המועד שכן הוא מפורש בפ' אמור תחלה אמר מקרא קודש ואח"כ אומ' יום פלוני וכן זכר בפ' פנחס ברוב הקרבנות ודו"ק: א"ג דכשהוא מסמיך הוראת הזמן דהיינו זמן חרותנו לחג המצות הוי הלשון מקושר היטב להדדי וכן בשבועות ור"ה וסוכות משא"כ אם מסמיך זכרון הוראת הזמן ליו"ט לאו מקושר היטב דהא כלהו מועדים איקרו ימים טובים:

זמן חירותנו ובסוכות זמן שמחתנו. ובעצרת זמן מתן תורתנו. זהו והיית אך שמ"ח נוטריקון ש'מחתנו מ'תן תורתנו ח'ירותנו (הרי"ץ): באהבה. פ"י נתת לנו מועדים בשביל אהבה שאהבת אותנו בגלל עצמותינו להטיב לנו באחריתנו שנעסוק בהם בתורה לא בגלל עצמותו ית' כי לא נתן לנו הש"י המועדים בשביל מה שיגיע לו מהם דבר וכן גדר האהבה שיהיה האדם כוסף הטוב לאדם אחר בגלל עצמות אותו אדם לא בגלל עצמות נפשו (בית תפלה):

את יו"ט מקרא קדש הזה וכ"כ בס' בית תפלה שיש שאין גורסין אותו מפני שהוא מיותר ע"ש: זכר ליציאת מצרים. כי יציאת מצרים היא אות ומופת על האלוה הקדמון מחדש חפץ ויכול אשר ראו עיניך ואפילו השבת שהיא מורה על חידוש העולם כתיב בה וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים כלומר שאם יעלה בלבך ספק על השבת המורה על החדוש והחפץ והיכולת תזכור מה שראו עיניך ביציאת מצרים והרמב"ן האריך בזה וזה תוכן דבריו ז"ל:

יעלה ויבא וכו'. הוצרכו אלו הלשונות לפי שאם נאמר יעלה לבד אבל לא יבא לפי' אמר יבא. ואם נאמר יבא הייתי אומר יבא אבל לא יגיע לפי' אמר יגיע. ואם נאמר יגיע הייתי אומר יגיע אבל לא יראה לפי' אמר יראה. ואם נאמר יראה הייתי אומר יראה אבל לא ירצה לפי' אמר ירצה. ואם נאמר ירצה הייתי אומר ירצה אבל לא יפקד פעם אחרת לפי' אמר יפקד. ואם נאמר יפקד הייתי אומר יפקד פעמים אבל לא לעולם לפי' אמר יזכר לעולם (רד"א). והרי"ץ הביא משל לזה דומה לדברי רד"א. וא"ת א"כ הו"ל למנקט ויזכר לבד שהוא ה' האחרון הכולל הכל וי"ל דסירכא דלישנא דבקשות נקט לשאול מעט מעט הקל תחלה וכמשל שהביאו רז"ל מהכותי ודוק:

יזכר לפניך זכרונו. הכא ל"ג ה' אלדינו כי כבר זכר תחלה אלדינו ואלד' אבותינו יעלה וכו':

כל עמך בית ישראל לפניך. חזר פעם שנית והזכיר לפניך לתוספת בקשה:

לפליטה לטובה וכו'. אין להוסיף כלל על ו' לשונות אלו בכ"מ ובכל זמן להורות ו' עליות שעולה מלכות שמים כנודע מהאר"י ז"ל:

חוס וחננו ורחם עלינו. אין לגרוס וחמול דתי' חוס היינו חמלה: שמחה שלימה ול"ג מלפניך שכבר זכרה פעמים:

רחום וחנן אתה. ה"ג כל' הפסוק די"ג מדות אל רחום וחנן:

והשיאנו. י"מ מל' ונשיא בעמך כלו' רוממנו וגדלנו. וי"מ מל' כיצד משיאין משואות כלומר והאר פנינו ועינינו. וי"מ מל' ישא פרעה את ראשך ומתרגמין ידכרנך פרעה כלומר יעלה זכרונו לפניך לטובה. וי"מ מל' ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי ומתפללים לש"י בדרך משל שיגיע העת שיצוה לעננים שישאנו בכל מועד ומועד לירושלים. ולא ישרו בעיני כל אלו הפירושים כי אינם נקשרים עם תיבת את אבל הנכון לפרש שהוא מל' וישא משאת מאת פניו שענינו דורון כלו' שלח לנו דורון ברכת מועדיך ועוד י"ל מל' משא בני קהת כלו' הטעינו את ברכת מועדיך והטעם שתזכנו לעלות לירושלים ונקריב עולות ראייה שכתוב בה איש כמתנת ידו כברכת וכו' עכ"ל הרד"א וז"ל מהרי"ץ והשיאנו כלו' תן לנו ברכה וטוב שיש לנו טורח לשאת אותו לשון תשא ובאת אל המקום כמו שני והריקותי לכם ברכה עד בלי די עד שיבולו שפתותיכם מלומר די ע"כ:

את ברכת מועדיך. שאמרת ולא יחמוד איש את ארצך בעלותך ליראות וכו'. ויראה שהברכה הזאת שהיא שלא יחמוד איש

המשך בעמוד הבא

ברכה

תוסיפו שנים רבות שמחים במועדים טובים
שלוחה לכל קוראי העלון ולכל אחינו כל בית ישראל יע"א

בדרכיהם אתהלך...

מחידושי רבותינו

ואף בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתי. (ח"י)

המושל הגיע לרדאע, ולפי החוק, הלך השופט אליו לעדכן אותו במה שהיה בזמן היעדרותו, ובין הדו"ח שמסר לו גם ענין המסמרי ששלח והביאו. והתברר הענין והראה לו פסק דין בכתב.

לאחר השבת, קבל צאלח ערקובי הזמנה להופיע לפני המושל. הלך צאלח לרב יחיא, ונכנסו יחד לרחבת ישיבתו של המושל לדין.

יצא הכרוז והכריז, ערקובי ומסמרי הראשונים לדין. ישב צאלח לפני המושל, ומסמרי ישב בצד. המושל גער בו, 'שב על יד היהודי (זה השפלה ראשונה שספג לשבת על יד היהודי, כי הורידו מדרגת מוסלם לדרגת יהודי) בעל דינך', בבחינת ועמדו שני האנשים אשר להם הריב (שופטים יט). בקש ממנו המושל את השטר והתחיל לעיין בו, וראה שבאמת חתימתו וחתימת שופט המחוז לא מזויפות.

מסר השטר ליושבים לידו לעיין בו, והוציא הפסק דין של שופט שנמסר לו עקב חקירת דודו והראהו ליושבים לפניו, הם הבינו מטרתו ששיתף אותם בעיון החומר, שיש דברים בזה.

פנה למסמרי בזה הלשון, חבל ללבלך את הנעלים שלי בפרצוף שלך הטמא והמלוכלך, אבל תקחו אותו מלפני, ותשימו עליו שני כבלים, ואל ישוחרר אלא לפי פקודה ממני הזיפן, הכלב והטמא. את צאלח פטר השופט לשלום. כל הענין הזה עלה לצאלח הרבה כסף.

אחרי שלשה חדשים היו בקשות ותחינות למושל שיחון אותו וישחרר אותו, כי יש לו ילדים ואין מי שיפרנס אותם. המושל הסכים, בתנאי שיגרשו אותו ממחוז רדאע, ולא יזיד לעשות כדבר הזה באף מקום.

המסמרי קבל עליו את הדין, וכאשר זמם לעשות כן נעשה לו, גירשו אותו מעיר רדאע בבושת פנים ישר מבית סוהר לגירוש, לא נשאר ברדאע אפילו שעה אחת.

(פעולות צדיק עמ' ק"י)

המשך מהעמוד הקודם את ארצך אשר לנו יקיימנה השי"ת גם בנו כי אפי' בעודינו בגלות לא יחמוד איש את ארצנו: ואמרת לברכנו. שאמרת והרחבתי את גבולך:

כן תברכנו סלה. אף בהיותנו בגלות כהיום הזה ירחיב ה' את גבולינו. ירצה שיהיה הגבול אשר אנו גולים בו גבול רחב, שיהיו בו מזונות הרבה ובזול ולא יחמוד איש את הארץ אשר תהיה לנו. כל' שאנחנו בה בגלות שלא יחמוד אותה מלך אחר ויצור אותה לכבשה מפני היותה ארץ רחבה אשר מזונותיה בזול (בית תפלה). ולעדן את ברכת מועדיך. הוא מ"ש הכתוב כי יברכך ה' אלדיך בכל תבותך ובכל מעשה ידיך והיית אך שמח וסמך ליה שלש פעמים בשנה דהברכה אכולהו קאי:

את ברכת מועדיך וכו'. ל"ג באהבה בכל הספרים כ"י ובדפוסים, ומצאתי שתקנו בה ג' לשונות לחיים לשמחה ולשלום כנגד ג' רגלים.

וישמחו בס. ה"ג ור"ל במועדים. וכדכתיב ושמחת בחגך וכ"כ הרד"א ז"ל וכו' גי' הרמב"ם: דע דכשחל י"ט בשבת אנו אומרים סמוך לחתימה בשמחה ובששון לבד כדרך שאומרים ב"ט לבד ואין מוסיפין לומר באהבה וברצון והטעם דתיבת בשמחה שייכא גם לשבת. דבספרי פ' בהעלתך אמרו וביום שמחתכם זו שבת: גם אחרי כן כשאומרים וישמחו בס אין אומרים עוד וינחו בס כי וישמחו עולה לכאן ולכאן מטעם הספרי וכן רמז בס' ארחות חיים ודו"ק ועיין ברד"א בתפ"י ערבית דשבת:

אוהבי שמך. ה"ג וכבר כתבנו טעם לזה בתפלת ליל שבת: מקדש ישראל והזמנים. ומה שלא תקנו לומר והמועדים כלי הכתוב לפי שהן תלוין בזמן. פסח בזמן האביב. שבועות בזמן הקציר. סוכות בזמן האסיף (רבי' בחיי פ' בא):

דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה עומד אחר כתלינו משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים (שיר השירים ב ט)

מה צבי מדלג מהר להר, מבקעה לבקעה, מאילן לאילן, מסוכה לסוכה, מגדר לגדר. כך הקב"ה מקפץ מבית כנסת זו לבית כנסת זו, מבית מדרש זה לבית מדרש זה. כל כך למה, כדי לברך את ישראל. ובאיזו זכות, בזכותו של אברהם, דכתיב (בראשית י"א) וירא אליו ה' וכו' והוא יושב. רבי ברכיה בשם רבי לוי, ישב כתיב. בא אברהם לעמוד, אמר לו הקב"ה שב, אתה סימן לבניך, מה אתה יושב ואני עומד, כך יהיו בניך בשעה שיכנסו לבית הכנסת או לבית המדרש וקורין קרית שמע, הם יושבין וכבודי עומד ביניהם. מאי טעמא, אלדים נצב בעדת אל (תלים פ"א א) (מדרש רבה בהקדמה).

מכאן מוכחא מלתא דלפי מנהגינו פה בארצות תימן ראשונים דראשונים מימות אבותינו הקדושים שגלו מארץ ישראל לחוצה לארץ מימות ירמיה הנביא, נוהגים לקרות קרית שמע מיושב, וגם כן שליח ציבור יושב לאחר שאומר פסוק ראשון מעומד, וקורא עמהם מיושב. דלא כאותם קצת אנשים משלוחי ציבור בדורינו זה, חדשים מקרוב באו, שקורין מעומד, וחושבין שמצוה לקרותה מעומד, ויש שסוברים לכבוד השם יתברך. ולא היא.

ועוד לפי שיש בה קללה, כגון (ואבדו) וואבדתם] מהרה וכו' וכן וחרה אף וכו' (דברים י"א י), ואיפשר שיש לו איזה שונא שיתכוון לזה שהוא עומד, ואפשר שהציבור חס ושלום נותנים עיניהם בו שהוא עומד. וגם כן נהגו כשקורין תוכחה בספר תורה, שהקורב לעולה לקרות בספר תורה שחייב לעמוד, יושב בעת קריאת התוכחה. ולזה נהגו הראשונים שלוחי ציבור לקרות מיושב, זולתי פסוק ראשון לבדו. וכן ראיתי מילדותי זקנים רבנים בעלי הוראה, ומורי זקני, ועטרת ראשי כהר"ר אבא מארי זלה"ה. וזה יספיק סעד וסמך למנהגינו.

ועוד מזה במדרש על פסוק (לקמן ה, ב) קול דודי דופק. ועוד ראיה מהמדרש (מדרג, במדרש כה כ) שאמרה כזבי לזמרי שצוה לה אביה שלא תישמע אלא לגדול שבהן, ואמר לה זמרי אני גדול שבהם, ותפשה והלך בכל שבטו בשעת ייחוד ה' בפסוק ראשון שהיו קורין אותו מעומד ומיחדים ה' מעומד, וסברה שהוא משה שעמדו מפניו. אין לך ראיה גדולה מזו שקיבלו את התורה. ומאן דבעי למהוי חסידא, ליקיים מילי דאבות.

עולת שלמה' למהר"ש בדיחי זצ"ל

כל משפחות הת"ת יהי' שתכבו לקיים את חט חיותינו בקצושה מלאי אדם את המלך הפוחני
מפתח 36 מפיא ונצבה כולנו אביא את חסדנו אלוה את חסדנו אלוה קשטנו ותפארתינו. אכ"פ.

מהליכות אבותינו

סידור שולחן ליל הסדר על ידי הגברים

ידוע ומפורסם בקרב קהילותינו שהנשים היו שוטפות הירקות שישתמשו בהם בליל הסדר ומכינות המאכלים, אך סידור השולחן ועיטורו בירקות סביב, היה נעשה ע"י הגברים. וכל כך למה? מובא ב'פרי עץ חיים' למרן הגר"י רצאבי שליטא אות ט' על דברי מהרי"ץ ב'עץ חיים' שכתב על בעה"ב זיסדר הקערה בזה"ל:

אולי דקדק רבינו המחבר בסגנון זה, להורות שטוב שהאיש בעצמו יערוך השולחן, כמו"ש המקובלים שהוא תיקון חטא הפיכת שלחן (עיין נדרים דף כ:). הן בגלגול זה הן בגלגולים אחרים. ולפחות יסייע להוליד ולהביא צרכי הסעודה, עיין למהרח"ף בחיים לראש דף כ"ה ע"ב. ועיין דברי רבינו המחבר בעץ חיים סדר הנהגת ערב שבת אות כ"ד בשם מהרח"ו. ואפשר שאין ראייה כלל מדברי רבינו המחבר, לפי שהרבה מענייני הסדר שנאם בלשון יחיד כעין סגנון הרמב"ם, וכדלקמן אות פ"א ד"ה ולענ"ד:

אפיקומון – כן גירסתינו הישנה וכן נמצא בנוסחת המשנה להרמב"ם. ובתכאליל המצויים כיום הגירסא אפיקומון.

וביאור הגירסאות באריכות, כתב מרן הגר"י רצאבי שליט"א בחיבורו 'פרי עץ חיים' אות קע"ב ז"ל:

בעיקר הגירסא אפיקומון, יש להעיר כי בכל התכאליל כת"י שראיתי ושידעתי עד היום, כתוב אפיקומון. ובהעתק מהר"י בשירי דף ל"ד ע"א הקו"ף בחירק, וכנראה ניטשטש במקור שממנו הצילום, או שנכתב מעיקרא בטעות. וכן ראיתי בתכאליל נוסף כתי"ק של מהר"י בשירי עצמו שהקו"ף בצירוף. וכ"ה בסידור ר"ש בר' נתן דף פ"ה. וכן נדפס גם בהגדה כמנהג תימן דף י"ט. ושם בדף כ"ג איתא, אפיקומון לשון נוסריקון, א' אגוזים, פ' פירות, י' יין, ק' קליות, מ' מים, ו' ובשר, ג' נרדים. ג"א (נוסח אחר?) כל אלו אסורין לטעום מהם כלום או מאחרים, אחר אכילתו בכזית מצה, חוץ מן המים שאם צמא ישתה ע"כ. ופירוש נרדים, עיין במפרשים על שיר השירים ד', י"ג כפרים עם נרדים, ובספר השרשים לרד"ק. ולפי נוסחא אחרת, תמורת נרדים, נזכר נומא, דהיינו דגים. ועיין כתר שם טוב חלק ג' דף קע"ג, ובדברי רבינו המחבר לקמן בסוף ההגדה דיבור המתחיל ואחר ארבעה כוסות. ובנו"י המשנה כת"י הרמב"ם ובפירושו שם כתב אפיקומון בשני ואו"יין כמובא בפיהמ"ש הוצאת מוסד הר"ק, וכן ראיתי בהגדות כת"י. ובמשנה סדר מועד כת"י קדום מתימן, הוצאת חשיפת גנוי תימן, דף קפ"א, כתב בנו"י המשנה אפיקומון, ובפירוש הרמב"ם אפיקומון. וכן נמצא גם בנוסח ההגדה שברמב"ם סוף הל' חמץ ומצה בכת"י תימני אחד, אך בשלשה כת"י תימנים כ' אפיקומון כתכאליל. ובמדרש הגדול דברים (כ"ג, ב') גרים אפיקומין.

והגירסא אפיקומן נמצאת בדפוסים, ועיין בש"נ שבמשניות דפוס וילנא, ובהגהות הגרעק"א שם בשם התשבי, ובתפארת ישראל ומלאכת שלמה שם. ובמ"ש הר"ד אבודרהם בסדר ההגדה וכו', ובהגד"ש דף קצ"ב, ובחזו"ע ח"ב דף קע"ח.

ותמיהא לי שרבינו המחבר נמשך בזה לכאורה אחר גירסת הדפוסים ונזכר במהדורא קמא שלו, וכן ניקד גם במשניות שלו פרק י' דפסחים משנה ח"ן ולא נשא פנים לגירסתנו הישנה. ולכל הפחות היה לו להזכיר בפירושו. וכפי הנראה כבר בזמנו נשתקעה ונשתכחה לגמרי גירסא זו, וגם אני העני לא הייתי סבור להעלותה כלל כאן בפנים ההגדה, לולא שהקרה ה' לפני כעת זקן ת"ח מאחד המחוזות הרחוקים שבתימן ונתברר לי ממנו שהגירסא אפיקומון עודנה שגורה כך בפיהם, אז אמרתי בהורמנותא דרבינו המחבר ודאי ניחא ליה שאדפיס נוסחא זו בפנים מוקפת בחצאי לבניה, ועיין לעיל אות קל"ה:

ומהר"ד יצחק ונה בפירושו שראיתי בתכאליל כת"י, כתב בזה"ל, אפיקומון, מלה מורכבת, אפיק מין (עיין פסחים דף קיט:) לפי שדרך בני מלכים לאכול אחר הסעודה מיני מגדים וצימוקים וקליות וכיוצא בהן, אמר בזאת הלילה אף על פי שאנו מלכים ובני חורין והיה דרך לעשות כן אחר סעודה מיני מגדים, לכך בא להודיע שזה אסור. מפני שהיו אוכלין אותו בשר כבש ואין טועמין אחריו כלום הואיל והוא מצוה, ובזמנ"ז שאין לנו כבש חותמין במצה ע"כ. ועיין לעיל אות קס"ח. ולמהר"ר יחיא בשירי ראיתי שהגיה בגליון ספר הערוך כתי"ק ערך אפקמן בזה"ל, א"א ואמר אבנר, וכידוע שזה כינויו. יב"ן מלת אפקמן בע' (בערוך) כך היא, אבל בלשו' [?] שניות מ' [מצאתי? מוגהות?] גרסין אפיקומין, ופי' אפיקו מין, כל' הוציאו מיני קליות ואגוזים וכיוצא בהן, ולשון נאה היא. ואית דגרסי אפיקומון, כל' אפי קיימין, כל' שיש שם מינין לפנינו, ולית סברא כדן, אלא הגירסא הנכונה אפיקומין עכ"ל:

מרורים אלו שאנו אוכלים על שם מזה (אגדתא דפסחא)

למען ידעו דור אחרון בני הולדו, מאז ומתמיד חיי אבותינו נע"ג היו מרורים וסבלו עול הגלות עם גזירות קשות ומרות מצד הערבים העם הנבזה והשפל. אך גם כשעלו ארצה בעליות הראשונות, לא הוטבו חייהם. ואף שנכללו בכללות הספרדים בירושלים הצרו להם מאוד. מוהר"ר אברהם אלנדראף זצ"ל בחיבורו 'זכור לאברהם' העלה את המאורעות שעברו שם בזמנו יעו"ש באורך, וכך כתב בעמ' מ"ט על עניין מצות בפסח:

במשך שנת תרס"ה-תרס"ו הרעו לנו כוללות הספרדים בענייני עריכת המס גולגולת, שהיה על ידם, כיתר הקהלות – לבד האשכנזים – והוסיפו כפליים על השנים הקודמות. גם חלוקת המצה לפסח מיעוט, וכמה חקירות על מצב כל אחד ואחד, כדי ליפטר ממנו. ומלבד זאת הזמינו מצות לתימנים בפני עצמם, ופועלי און שלהם שמו חול תוך העיסה. וכאשר היו התימנים אוכלים אותה, היו מרגישים החצץ בשיניהם והיו אומרים: קיימו בנו 'זיגרס בחצץ שיני', וצר להם עד מאוד. עכ"ל.

לעילוי נשמת

חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל, דוד בן סעיד בשארי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל, יפה בת יחיא נהרי ע"ה, הנצב"ה

תפארת בנים

תלמידי כיתות ה' ומעלה אשר מניחים תפילין מידי יום כמובאר בגמרא ברמב"ם בש"ע ובפוסקים, כאות הוקרה על הקפדתם במצוה חשובה זו, יצאו לטיול גיפים בצפון הארץ כאשר בתחילת הטיול נכנסו להתברך מפי הזקן מארי שלום אברהם שליט"א, ובאמצעותו עצרו לברך ברכת האילנות ובסופו עצרו להתפלל על קברות התנאים

"לא נדחנו שבתות
דימים טובים אלא
לעסוק בהן בדברי
תורה"
מיום יהודי
לתלמידי "עטרת חיים"
לומדים שעה אחת בבית
הכנסת או בבית אבות
עם בנים בכל יום מימי
הול המועד סה"כ
במוצטבר שש שעות
ומקבלים.... (לא מגלים)
פירותן בעולם הזה..

מילתא בטעמא

טעם מנהגינו להגביה השלחן באמירת 'דיינו', ולמגביהים גם באמירת 'הללויה' כתב מרן הגר"י רצאבי שליט"א בחיבורו 'פרי עץ חיים' אות רכ"ד ד"ה ונמצאנו בזה"ל: ונמצאנו למדים מן האמור בדברי רבינו המחבר ובמה שהוספנו עליו בענינונו, כאן ולעיל אות רכ"ג, ששה טעמים להגבהת השלחן בעת אמירת דיינו. א' רמז להגבהת כנסת ישראל עדיה. ב' רמז שהיינו שפלים והגביהנו הקב"ה. ג' לצאת ידי חובת המפרשים שעקירת השלחן הנו' בגמרא פירושו להגביהו. ד' משום שמחה. ה' לעורר התינוקות. ו' על שם בחזק יד, ואצבע אלד"ם. והנה בקצת מקומות נוהגים להגביה לא רק בכל פעם שעונים דינו, אלא גם אח"כ בכל פעם שעונים הללויה, ויש מעטים המוסיפים גם בכל פעם שעונים כי לעולם חסדו שבהלל הגדול. ולכי תידוק תשכח שלטעם הראשון והשני שהם מדברי רבינו המחבר, אין מקום להגבהה בהללויה וכל"ת, ושפיר לא הזכיר מנהג זה. וכמו כן לטעם השני. גם לפי הטעם השלישי מסתבר דסגי עכ"פ בהגבהה שבדיינו, ואדרבה הרי עקירת שלחן שבגמ' אינה אלא פעם אחת, ובדיינו הגבהנו פעמים רבות. אלא נראה שהם סוברים כפי הטעם הרביעי שהוא משום שמחה. אך הטעם החמישי שייך רק בהלל שקודם אכילת מצה שהיא דאורייתא גם בזמן הזה. כי אחרי אכילת מצה אין צורך לעוררם מאחר שקיימו כבר את המצוה. ועיין בדברינו לעיל אות קנ"ה ד"ה כתב, וד"ה ומקור. ואפשר שבזה תלוי החילוק בין המוסיפים להגביה מלבד בדיינו, שמגביהים הם בהללויה ולא בכי לעולם חסדו. ומה שמגביהים בהללויה שאחרי ברהמ"ז, אינו אלא אגב שלפני ברהמ"ז. ועוד יש לומר בטעם המגביהים גם בכל"ת, שצריך לעורר עתה לא את התינוקות אלא את הגדולים שמצוי שגדלים, כי המאכל מביא את השינה:

חכמי תימן

הרב שלום בן רב סלום קלאזן זצ"ל נולד בצנעא בשנת תר"ע. קיבל תורה מאביו ומהרב אהרן הכהן ובנו הרב אברהם, ומהרב חיים כסאר. סירב לשמש רב ביה"כ. עלה ארצה בעליה הגדולה והשתכן בירושלים. למד אצל הראשלי"צ הרב בן ציון חי עוזיאל, והרב חיים חובארה, והרב חיים עראקי, והרב שלום כסאר והרב שלום הלוי. לאחר פטירת רבותיו מונה לראש ישיבת סוכת שלום. ולאחר פטירת אביו מונה לרב ביה"כ תפארת ישראל וירושלים. היה בקי בשירה. עסק בצורכי ציבור. התפרנס מכתביבת סת"ם. נפטר ל' תשרי תש"מ.

התודה...

ו- הברכה...

לידידנו היקר והנעלה איש החיל הצעוע והנחבא, אשר ידיו רב לו בהגילת וחיוזוק התורה, וגפרט למוסדותינו התלמוד תורה ה"ה שחר בן אהרון הי"ו יהא רעוא שיזסיף לו השי"ת שנים על שנותיו, גבריאות איתנה ונהורא מעליא, ויראה בנים ובני בנים עוסקים בתורת האלודים, יראים ושלמים כאתנינו הקדושים, צעועים וגרים כשיאול הנחבא אל הכלים, אכ"ר.

הערות, הארות ותשובות כחידות
ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009
או במייל:
e0504150896@gmail.com

ניתן להקדיש את העלון להצלחת, לרפואת, לעילוי נשמת
שם אחד- לשבוע 50 ₪. לארבע שבועות 150 ₪.
לשנה- הודאת קבע של 50 ₪ למשך שנה.
לפרטים במזכירות הת"ת: 03-9097022